

Ansökan om forskningsanslag från KSLA
ÄG 2023 för projektet:

Makten över skogen

En rättsekonomisk analys av en förändrad spelplan

1. Sammanfattande inledning

Bakgrunden till projektet är dels den tilltagande intensiteten i offentlig debatt om skogsbruket i Sverige, dels pågående juridiska processer om hur skogsbruket får bedrivas. Det är av intresse för akademien, de gröna näringarna, politiken och en bredare allmänhet att få ökad kunskap om varför konflikterna finns och tenderar att intensifieras. Den nya Skogsvårdslagen kom 1993, Sverige gick med i EU 1995 och Miljöbalken infördes 1998. Detta är institutionella förändringar på tre för skogsbruket viktiga områden som alla genomfördes för 25 år sedan eller mer. Forskning har tidigare visat att stabila demokratier kan utveckla så kallad *Economic Sclerosis* där olika intressegrupper med tiden växer in i institutionerna och utverkar fördelar åt de egna medlemmarna. En hypotes är därför att vi nu har börjat se effekterna av 1990-talets institutionella förändringar, där grupper som inte har formell äganderätt i skogen lärt sig utnyttja regleringsmiljön som verktyg för sina intressen.

Syftet med projektet är att nå ökad kunskap om drivkrafter, aktörer och bredare konsekvenser genom två separata men komplementär studier. En studie som med ekonomisk metod undersöker drivkrafterna bakom konflikterna och identifierar vinnare och förlorare av utvecklingen, en studie som med juridisk metod syftar till att ge detaljerad insyn i processen som leder till förändrade regler för skogsbruket.

2. Bakgrund och problemformulering

Transparens, möjlighet till prövning och demokrati är viktigt, ur alla perspektiv. Sverige är en demokrati där lagar, förordningar och föreskrifter utreds och olika intressen avvägs i flera steg inför beslut där alla har möjlighet att lämna synpunkter. Organisationer och andra som anser att lagar och tillämpning bör ändras har möjlighet att påverka genom sin demokratiska rätt till opinionsbildning och att rösta i allmänna val. I en fungerande rättsstat bör däremot inte olika *gruppintressen utanför* det demokratiska systemet kunna påverka lagens tillämpning.

Det har en tid pågått en konflikt i Sverige om *vad* som ska produceras i skogen och *hur* detta ska produceras. Debatten förs både i domstol och i massmedia och är bitvis tämligen hätsk (Treschow, Bengtsson, Norén, & Sjöstrand, 2020) (Sténs & Mårald, 2020). I korthet kan man säga att debatten på ytan verkar handla om *hur* skogsbruket ska bedrivas eftersom de konkreta konflikterna gäller vilka skogsbruksmetoder som ska tillåtas, var de ska tillåtas och under vilka villkor de ska bedrivas. Dock gäller den underliggande konflikten *vad* som ska produceras i skogen, konflikten gäller egentligen produktionsresultatet och inte metoderna per se. Därmed kan vi se konflikten som en strid om kontrollen över skogen som resurs, där äganderätt och andra rättigheter och lösare definierade intressen bryts mot varandra. I massmedia debatteras konflikterna både i termer av vad som ska produceras och hur det ska produceras, särskilt i blickfånget är trakthyggesbruket.

En företeelse som också möter ett ökande intresse, i debatten och i akademien, är aktivism bedriven inom myndigheter, att tjänstepersoner i myndigheter utnyttjar sin position till att driva en aktivistisk agenda, med vilket avses att de driver frågor som de själva ideologiskt sympatiserar med. Företeelsen går under flera namn och i den svenska debatten torde *myndighetsaktivism* vara den mest utbredda benämningen. Inom akademien har dock begreppet *insidesaktivism* fått spridning, särskilt genom den forskning som har bedrivits vid

Örebro universitet och använt den engelska benämningen *green inside activism* (Olsson, 2009) (Hysing & Olsson, 2011) (Olsson & Hysing, 2012) (Hysing, Olsson, & Dahl, 2016) (Hysing & Olsson, 2018). Forskargruppen bakom den här ansökan har redan genomfört en studie som syftar till att bättre förstå fenomenet myndighetsaktivism och förklara vilka incitament och drivkrafter som ligger bakom dess framväxt (Bengtsson, Norén, Sjöstrand, & Treschow, 2021). Nyligen presenterade Ratio en rapport i ämnet (finansierad av KSLA ÄG2022) som delvis bygger vidare på (Bengtsson, Norén, Sjöstrand, & Treschow, 2021) och som bl.a. konstaterar att det till stor del saknas forskning om tjänstemannaaktivismens eventuella utbredning i svensk rättstillämpning (Karlsson, Åkesson, & Grafström, 2023).

Utanför akademien har en tämligen strid ström av debattinlägg som är kritiska till myndighetsaktivism publicerats under de senaste åren. Författarna bakom inläggen oroar sig över något som de menar är myndighetsaktivism och de menar att tjänstepersoner driver egna agendor, och därmed agerar utan demokratisk förankring. Flera inlägg handlar om fenomenet i mer generella termer men kopplat till mark- eller vattenanvändning (Hakelius, 2018), (Berg, 2019), (Sande, 2019), (Johanssen, 2020), (Sjögren, 2020), (Viksten, 2020), (Karlsson S., 2021), (Svenning, 2021), andra specifikt om vattenkraft (Johanssen, 2020) eller specifikt om skogsbruk (Hollertz, 2018). Det finns även artiklar som behandlar myndighetsaktivism i andra sammanhang än markanvändning (Gudmundson, 2016).

KSLA har i två utlysningar ÄG2022 och ÄG2023 uppmärksammat att den pågående utvecklingen av rättstillämpningen påverkar både de gröna näringarnas villkor i konkret mening och den vidare innebörden av äganderätt till mark. Forskargruppen bakom den här ansökan arbetar för närvarande på ett projekt finansierat av ÄG2022, under namnet *Århuskonventionens tillämpning och dess konsekvenser för äganderätt och näringsfrihet i Sverige, i jämförelse med konventionens lydelse och tillämpning i andra länder*, och beskriver i den här ansökan hur problemfältet ytterligare kan belysas och hur ny kunskap kantas fram om hur och varför rättstillämpningen förändras och vilka konsekvenser detta ger för olika aktörer med intresse för skogen och dess produkter.

3. Syfte

Projektet består av två studier, som tillsammans syftar till generera ökad kunskap om hur villkoren för brukande av skog förändras genom förändrad rättstillämpning, i bred mening. Detta ska ske dels genom utvecklande av en modell som på ett tydligt sätt kan illustrera vilka intressen som har incitament att driva rättsutvecklingen i en specifik riktning, vilka intressen som vinner och förlorar på en viss utveckling, dels genom en närstudie av hur ett specifikt, för skogsbruket relevant rättsområde har förändrats.

4. Metoder

Forskningen kommer att bestå av två separata men kompletterande undersökningar. Den ena med juridisk metod, den andra med ekonomisk metod. Den förstnämnda kommer att bestå i en närstudie av ett för skogsbruk centralt rättsområde. Valet av rättsområde att analysera kommer att ske inom projektet, där valet kommer att baseras på genomförbarhet, relevans för skogsbruk och aktualitet (att utveckling av rättstillämpning har skett under senare tid). Den andra delen av projektet, som kommer att tillämpa ekonomisk metod syftar

till att ytterligare öka vår förståelse för hur olika grupper påverkar rättsutvecklingen, hur de gör det och varför, d.v.s. vilka incitament de har.

4.1. Juridisk studie

I den rättsvetenskapliga studien kommer en rättsdogmatisk metod att användas där vi studerar förarbeten, lagtext, praxis och doktrin inom området. Till detta kommer publicerad dokumentation av myndigheternas egna uppföljningar och utvärderingar av konventionens tillämpning. Undersökningen kommer att avse de aktuella reglernas tillkomst. Här är målet att reda ut hur lagstiftarnas/politikernas avsikter såg ut i samband med den aktuella regelns tillkomst, och vilka idéer eller samhällsliga diskussioner och debatter som påverkat. På vilket sätt togs till exempel hänsyn till egendomsskyddet i samband med antagandet av en viss regel?

För att verkligen kunna etablera om dagens tillämpning skiljer sig från de ursprungliga avsikterna är det intressant att gå närmare in i de olika förarbetena och även studera kontexten i vilken de kom till. Exempelvis vilka experter som deltagit i en utredning, vilka remissinstanser som kan ha haft synpunkter som påverkat utformningen av en regel, samhällsdebatten i tiden för förslagets väckande, den debatt som kan ha förts i samband med att förslaget presenterades etc.

Metoden kan beskrivas som en utvidgad juridisk metod, där vi utifrån förarbeten till den ifrågavarande regeln etablerar lagstiftarens intentioner och därtill studerar ytterligare material för att se vad som kan ha inverkat på dessa. När det sedan föreligger en bild av hur lagstiftningen var tänkt att fungera kan denna därefter jämföras med hur tillämpningen sker idag. Man kan eventuellt även gå ett ytterligare steg och studera om det finns senare inträffade förhållanden, framtagna riktlinjer eller liknande som kan påverka tillämpningen, från referenser i avgöranden till myndigheters vägledningar eller liknande.

Härigenom åstadkoms en ökad kunskap, om hur äganderätt och näringsfrihet beaktas vid lagstiftning eller reglering av frågor som har betydelse för jord- och skogsbruk samt därtill knuten verksamhet och hur äganderätt och näringsfrihet vägs mot andra intressen.

4.2. Ekonomisk studie

Den ekonomiska studien kommer att dels anlägga ett rättsekonomiskt perspektiv, dels ett public choice perspektiv. Det rättsekonomiska perspektivet består i att studera hur rätten och dess tillämpning påverkar det ekonomiska utfallet i samhället, ur både individuellt och samhällsligt perspektiv. Det rättsekonomiska perspektivet inbegriper att studera äganderätten som ett rättighetsknippe och analysera hur knippet i realiteten påverkas av utvecklingen av rättstillämpningen. Public choice studier handlar i grunden om studier av ekonomiskt beslutsfattande på arenor som inte är marknader, och därför inte har priser. Ett annat namn på ämnet är *non-market decision making*.

Studien kommer att bygga vidare utifrån den analys och modell som utvecklades i (Bengtsson, Norén, Sjöstrand, & Treschow, 2021) *Insidesaktivism som en strategi att kontrollera produktionsmedlen? - Ett exempel från skogsbruket*. Modellen som ska utvecklas ska på ett övergripande plan besvara frågor om vilka konsekvenserna av en given förändring av skogsbrukets villkor (t.ex. en förändring som minskar virkesutbytet från skogsbruk) blir för

olika delar av samhället; för köparna av skogsprodukter, för skogsindustrin och närliggande industrier, för konkurrerande industrier (t.ex. fossil- och betongindustri) för skogsentreprenörer, för skogsägare, för Sveriges bytesbalans, för andra ekonomiska intressen i skogen samt för olika ideologiska intressen. Inte minst viktigt är intressen hos de som arbetar i processen och ibland benämns för *policyentreprenörer*, och som kan ha både ekonomiska och ideologiska intressen för vissa utfall (Karlsson, Åkesson, & Grafström, 2023, s. 12).

Förutom utgångspunkten i forskargruppens egen forskning kommer projektet att bygga vidare på etablerad nationell och internationell forskning, främst inom rättsekonomi och public choice. Fyra nyckelreferenser kan nämnas här, två nationella och två internationella. Två av de viktigaste, och tidigaste, bidragen till public choice forskning på svenska förhållanden resulterade böckerna *Makten över maten* (Bolin, Meyerson, & Ståhl, 1984) och *Makten över bostaden* (Meyerson, Ståhl, & Wickman, 1990). Det här projektets titel är i sig en referens till dessa analyser. De båda "*Makten över ...*" böckerna var banbrytande i svensk kontext i tillämpningen av public choice analys och spårade dåvarande reglering av respektive marknad som ett resultat av olika särintressens inflytande över lagstiftning och rättstillämpning. De blev mycket uppmärksammade på sin tid och åtminstone *Makten över bostaden* har ännu idag mycket intressant att säga om varför marknaden ser ut som den gör idag. När det gäller *Makten över maten* har däremot verkligheten starkt ändrats, bl.a. genom EU-inträdet men även av andra orsaker. I tiden fram till och med 1980-talet präglades stora delar av Sveriges ekonomi av tydliga korporativistiska inslag, där industri och politik tillsammans i dialog diskuterade fram lösningar som var fungerande kompromisser mellan industrins och politikens behov. Detta har i stor utsträckning ändrats och fler beslut tas nu i domstol eller på myndigheter. I forskargruppens tidigare arbete har det framkommit indikationer på att företrädare för både skogsägare och skogsindustri i mindre utsträckning än andra aktörer insett hur spelplanen har ändrats (Bengtsson, Norén, Sjöstrand, & Treschow, 2021, ss. 28-29). Beslut som tidigare förbereddes i dialog mellan höga företrädare för olika intressen tas nu decentraliserat på myndigheter och i domstolsprocesser på olika nivåer. Uptill detta kommer att ett allt större inflytande kommer från överstatlig EU-nivå. Forskargruppen studerade själva ett exempel på hur rättstillämpningen ändras i decentraliserade processer på myndighetsnivå i (Treschow, Bengtsson, Norén, & Sjöstrand, 2020).

Den första internationella nyckelreferensen är till den analys av samhällskostnaderna av monopol som Gordon Tullock var pionjär för och som kan få representeras av upptäckten av det som numera benämns Tullock-rektangeln och fångar upp de verkliga kostnaderna för monopol, vilka går långt utöver de som framgår av den traditionella analysen och illustreras av den s.k. Harberger-triangeln (Tullock, 2005a) (Tullock, 2005b) (Tullock, 2005c). Det är vår uppfattning att Tullocks analys och angreppssätt med en del modifiering är översättbart från monopol till vilken som helst reglering av marknader, och specifikt reglering av skogsbruk. Analysen lämpar sig utmärkt för grafisk presentation i ett enkelt diagram med utbud, efterfråga, konsument- och producentöverskott, och är därför möjlig att presentera både inom akademien och till en vidare krets av aktörer i skogsekonomin och till allmänheten

generellt. Tanken med denna studie är därför att den ska resultera både i en vetenskaplig artikel riktad till internationell publik och i en populärvetenskaplig rapport på svenska.

Den fjärde nyckelreferensen handlar om tendensen att särintressen/gruppintressen i stabila samhällen över tid ackumulerar makt och resurser till den egna gruppen, till nackdel för svagare grupper och det breda allmänintresset, så kallad *Economic Sclerosis* (Olson, 1982). Olsons tes är att välorganiserade intressegrupper med tiden växer in i demokratins institutioner och utverkar förmåner åt sig själva, vilket samtidigt får samhället att fungera sämre, därav liknelsen med åderförkalkning. När större institutionella förändringar genomförs kan etablerade intressegruppers positioner försvagas och sedan tar det en tid innan nya, eller gamla, intressegrupper etablerar nya maktpositioner. För skogsbrukets del är tre större institutionella förändringar av särskilt intresse, då de dels påverkar skogsbrukets förutsättningar på ett påtagligt sätt, dels har varit i funktion i minst 25 år. 1993 infördes en ny skogsvårdslag med jämställda produktions- och miljömål, 1995 blev Sverige medlem i EU och 1998 infördes miljöbalken. En förklaring till att vi idag, 25 år eller mer senare, ser tilltagande konflikter om rätten att bruka skogen som resurs kan vara att olika intressegrupper med tiden har sett möjligheterna och lärt sig använda de redskap den förändrade institutionella miljön erbjuder.

5. Kompetens

Projektet kommer att bedrivas inom forskargruppen *Rights, Regulation and Societal Change*, som för närvarande bedriver projektet *Århuskonventionens tillämpning och dess konsekvenser för äganderätt och näringsfrihet i Sverige*, finansieras av KSLA ÄG2022 och innehåller fyra forskare med kompetens inom juridik och ekonomi och med tidigare erfarenhet av forskning om regleringen av skogsbruket. I det aktuella projektet kommer främst Ingemar Bengtsson och Malin Sjöstrand arbeta och ansvara för var sin del:

Fil.dr. Ingemar Bengtsson

<https://portal.research.lu.se/sv/persons/ingemar-bengtsson/publications/>

Jur.dr. Malin Sjöstrand

<https://portal.research.lu.se/sv/persons/malin-sj%C3%B6strand/publications/>

Tekn.dr. Eric Norén

<https://portal.research.lu.se/sv/persons/eric-nor%C3%A9n>

Jur.kand. Anna Treschow

Bengtsson kommer att vara projektledare. Forskningsgruppen har tidigare genomfört projektet: *"Håller äganderätten till skogsmark på att urholkas?"*

<https://portal.research.lu.se/sv/projects/h%C3%A5ller-%C3%A4gander%C3%A4tten-till-skogsmark-p%C3%A5-att-urholkas> vilket resulterade i rapporterna: *"KONFLIKTERNA I SKOGEN: – EN ANALYS AV REGELKONFLIKTER OCH MYNDIGHETSAGERANDE"*

<https://portal.research.lu.se/sv/publications/konflikterna-i-skogen-en-analys-av-regelkonflikter-och-myndighets> (också publicerad i Juridisk Publikation) och *"Insidesaktivism*

”som en strategi att kontrollera produktionsmedlen? - Ett exempel från skogsbruket”

<https://portal.research.lu.se/sv/publications/insidesaktivism-som-en-strategi-att-kontrollera-produktionsmedlen>.

Forskargruppen arbetar för närvarande på projektet *Århuskonventionens tillämpning och dess konsekvenser för äganderätt och näringsfrihet i Sverige, i jämförelse med konventionens lydelse och tillämpning i andra länder*, som beviljades stöd från KSLA i utlysningen ÄG 2022.

<https://portal.research.lu.se/en/projects/%C3%A5rhuskonventionens-till%C3%A4mpning-och-dess-konsekvenser-f%C3%B6r-%C3%A4gander%C3%A4>

6. Spridning

Projektets resultat kommer att kommuniceras på både svenska och engelska genom en (eller två, beroende på om vi väljer att presentera de två studierna tillsammans eller var för sig) vetenskaplig rapport på svenska i Avdelningen för Fastighetsvetenskaps rapportserie, presentation vid internationell vetenskaplig konferens samt senare som vetenskaplig artikel på engelska. Resultaten kommer även att kommuniceras populärvetenskapligt genom debattartiklar i massmedia. Det ovan nämnda avslutade projektet *Håller äganderätten till skogsmark på att urholkas?* spreds populärvetenskapligt genom debattartiklar i SvD och ATL.

7. Samhällsrelevans

Projektgruppen bedömer att projektet har hög samhällsrelevans då regleringen runt skogsbruk, jordbruk såväl som markanvändning i stort, idag är starkt uppmärksammas från flera håll och det finns krav från olika intressenter på förändring i regelverket. Det är därför angeläget med ett djupare kunskapsunderlag om hur regleringen idag fungerar och hur den har utvecklats till dagens tillstånd. Projektet bör också vara intressant för en bredare publik då den modellutveckling som avses genomföras kan ha en vidare tillämpning än bara inom de gröna näringarna.

Projektet knyter direkt an till de punkter som nämns i utlysningstexten för KSLA ÄG2023, då projektet kommer att studera hur, och varför, förändrade förutsättningar för skogsbruket kommer till stånd och vilka konsekvenser de medför för såväl sektorn som andra delar av samhället.

8. Budget och sökt belopp

Projektet är tänkt att pågå under 15 månader, under 2024-2025, och det sökta beloppet är 575 000 kr. Av dessa är ca 520 000 kr avsedda för att täcka lönekostnader inkl. förvaltningskostnader vilket innebär att de två huvudansvariga i genomsnitt kan arbeta motsvarande ca 15 % vardera under de 15 månader som projektet löper. Uptill kostnaderna för löner söker vi även 55 000 kr till omkostnader för resor och konferenser och extern granskning av projektets rapporter.

Ingemar Bengtsson, projektledare

9. Referenser

- Bengtsson, I., Norén, E., Sjöstrand, M., & Treschow, A. (2021). *Insidesaktivism som en strategi att kontrollera produktionsmedlen?* Lund: Fastighetsvetenskap, LTH, Lunds universitet.
- Berg, M. (den 24 01 2019). *Ny forskning: Så styr miljöaktivister kommunerna inifrån*. Hämtat från fPlus: <https://www.fplus.se/ny-forskning-sa-styr-miljoaktivister-kommunerna-inifran/a/KvVpwM>
- Bolin, O., Meyerson, P.-A., & Ståhl, I. (1984). *Makten över maen: livsmedelssektorns politiska ekonmi*. SNS Förlag.
- Coase, R. H. (1937). The Nature of the Firm. *Economica*, 4(16), 386-405.
doi:<https://doi.org/10.1111/j.1468-0335.1937.tb00002.x>
- Gudmundson, P. (den 09 12 2016). Asylaktivism på Migrationsverket. *Svenska Dagbladet*. Hämtat från <https://www.svd.se/asylaktivism-pa-migrationsverket>
- Hakelius, J. (den 1 6 2018). Så har byråkraten brutit sig ur rollen. *Fokus*. Hämtat från <https://www.fokus.se/2018/06/sa-har-byrakraten-brutit-sig-ur-rollen/>
- Hollertz, E. (den 17 01 2018). Äganderätten försvagas – ett träd i taget. *Smedjan*. Hämtat från <https://timbro.se/smedjan/aganderatten-forsvagas-ett-trad-taget/>
- Hysing, E., & Olsson, J. (2011). Who greens the northern light? Green inside activists in local environmental governing in Sweden. *Environment and Planning C: Government and Policy*, 29(4), 693-708. doi:10.1068/c10114
- Hysing, E., & Olsson, J. (2012). *Tjänstemän i politiken*. Lund: Studentlitteratur.
- Hysing, E., & Olsson, J. (2018). *Green Inside Activism for Sustainable Development*. Örebro, Sweden: Palgrave Macmillan.
- Hysing, E., Olsson, J., & Dahl, V. (2016). A radical public administration? Green radicalism and policy influence among local environmental officials in Sweden. *Environmental Politics*, 25(3), 535-552. doi:<http://dx.doi.org/10.1080/09644016.2015.1116679>
- Johanssen, B. (den 09 05 2020). Staten har blivit en förklädd miljöaktivist. *LandLantbruk*. Hämtat från <https://www.landlantbruk.se/debatt/staten-har-blivit-en-forkladd-miljoaktivist/>
- Karlsson, N., Åkesson, N., & Grafström, J. (2023). *Rättssäkerhet, tjänstemannaaktivism och skogsnäringens utveckling*. Ratio.
- Karlsson, S. (den 05 01 2021). *Miljöaktivism utmanar myndigheters oväld*. Hämtat från Second Opinion: <https://second-opinion.se/miljoaktivism-utmanar-myndigheters-ovald/>
- Lundquist, L. (1998). *Demokratins väktare*. Lund: Studentlitteratur.
- Meyerson, P.-A., Ståhl, I., & Wickman, K. (1990). *Makten över bostaden*. SNS Förlag.

- Naturvårdsverket Skogsstyrelsen. (2016). *Gemensamma riktlinjer för handläggning av artskyddsärenden i skogsbruket*. 21: 06. Hämtat från <https://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/artskydd/riktlinjer-hantering-artskydd-skogsbruket-2016-07-05.pdf> den 01 04 2021
- Niskanen, W. A. (1994). *Bureaucracy and Public Economics*. Cheltenham, UK: Edward Elgar.
- Olson, M. (1965). *The Logic of Collective Action: Public Goods and the Theory of Groups*. Harvard University Press.
- Olson, M. (1982). *The Rise and Decline of Nations: Economic Growth, Stagflation, and Social Rigidities*. Yale University Press.
- Olsson, J. (2009). The Power of the Inside Activist: Understanding Policy Change by Empowering the Advocacy Coalition Framework (AFC). *Planning Theory & Practice*, 10(2), 167-187. doi:<https://doi.org/10.1080/14649350902884425>
- Olsson, J., & Hysing, E. (2012). Theorizing Inside Activism: Understanding Policymaking and Policy Change from Below. *Planning Theory & Practice*, 13(2), 257-273. doi:<https://doi.org/10.1080.14649357.2012.677123>
- Sande, B. (den 19 02 2019). Därför är så många tjänstemän aktivister. *Smedjan*. Hämtat från Smedjan: https://timbro.se/smedjan/darfor-ar-sa-manga-tjansteman-aktivister/?mc_cid=8804536238&mc_eid=b6a5530321
- Sjögren, H. (den 22 01 2020). *Forskare: Så vittrar äganderätten sönder – "Sverige illa ute som rättsstat"*. Hämtat från fPlus: <https://www.fplus.se/forskare-sa-vittrar-aganderatten-sonder-sverige-illa-ute-som-rattsstat/a/y3n4gr>
- Sténs, A., & Mårald, E. (2020). "Forest property rights under attack": Actors, networks and claims about forest ownership in the Swedish press 2014–2017. *Forest Policy and Economics*, 111.
- Svenning, M. (den 11 01 2021). *Utrymmet för myndighetsaktivism obefintligt*. Hämtat från Second Opinion: <https://second-opinion.se/utrymmet-for-myndighetsaktivism-obefintligt/>
- Treschow, A., Bengtsson, I., Norén, E., & Sjöstrand, M. (2020). *Konflikterna i skogen – en analys av regelkonflikter och myndighetsagerande*. Lund: Working Paper 2020:4, Real Estate Science, Lund University.
- Tullock, G. (2005a). Rent Seeking. i C. K. Rowley, *The Selected Works of Gordon Tullock. Volume 5: The Rent-Seeking Society* (ss. 11-82). Indianapolis: Liberty Fund.
- Tullock, G. (2005b). Where is the Rectangle? i C. K. Rowley, *The Selected Works of Gordon Tullock. Volume 5: The Rent-Seeking Society* (ss. 241-252). Indianapolis: Liberty Fund.

- Tullock, G. (2005c). Which Rectangle? i C. K. Rowley, *The Selected Works of Gordon Tullock. Volume 5: The Rent-Seeking Society* (ss. 253-258). Indianapolis: Liberty Fund.
- Viksten, E. (den 12 03 2020). Kommunala eldsjälur driver miljötvecklingen framåt. *extrakt*. Hämtat från <https://www.extrakt.se/kommunala-eldsjalar-driver-miljoutvecklingen-framat/>
- Zupan, M. A. (2017). *Inside Job*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.